

1 prosent stýra 40 prosent av landsins ríkidæmi; hini 99 prosentini mugu býtast um rest

MYND: POLFOTO

einki arbeiði. Og frælsa vinnulívið verður nú álopið! Alneyðugt er at taka amerikanska frælsi í álvara! Ávarar Mitt Romney. Barack Obama forseti ákærir harafturímóti treytaleysu kapitalismuna hjá republikanarum fyri at gera av við amerikanska dreymin. Hann lovar at minka um sosiala ójavnan, halda eyga við bankunum – umframt ein serligan ríkmannaskatt. – Vit kunnu annaðhvørt lata lata okkum lynda eitt samfelag, har eitt minkandi tal av fólki eru sera væl bjargaði ella eitt samfelag, har øll hava ein møguleika. Tí søgan um USA snýr seg ikki bert um individualismu, men um eitt samfelag har vit øll eru knýtt at hvørjum øðrum – eru boðini frá Obama. Snildisliga endurtulka báðir partar amerikanska dreymin til egnan fyrimums. Boðskapurin hjá Romney er klassiskur: Í USA ber alt til, bert ein er dugnaligur og framsøkin. Obama roynir at tekkjast Occupy Wall Street rákinum: Mong hava ongan møguleika at rækka

amerikanska dreyminum, fortreytirnar eru grundleggjandi broyttar síðani hesin dreymur varð til. Við hesum skal Obama royna at endurvinna forsetasessin.

Kemur Robin Hood?

Thomas B. Edsall, politiskur viðmerkjari á New York Times, hevur víst á, at figgjarkeppan frá 2008 grundleggjandi hevur broytt amerikanskan politikk. Politikkurin er eyðkendur av at minni og minni er at býta av búskaparlígu køkuni og spurningurin er støðugt hvar spariknívurin skal setast næst. Republikanar hava megnað væl at selt sín boðskap við at finnast at skjótt vaksandi almennari skuld og størri føderalari íblandan í heilsuverk og figgjargeira. Aftur til privata intiativi. Hetta var livibreyði hjá Tea Party rørsluni. Hinvegin tykist kritiska Occupy Walstreet rørslan hava megnað væl at fortalt sína søgu: Ovrhondsstóri

ójavnin kann illa rættvísgerast – Ein stór orsök til ójavnan er, at tey 1 prosent ríkastu sjálvi ynskja ójavnan. Eitt nú við lógum ið tryggja skattalætta fyri kapitalvinning. Monopolir og semimonopolir hava altíð vera ein týðandi kelda til ríkidæmi, líka frá John D. Rockefeller til Bill Gates. Ríkidæmi elvir til meiri ríkidæmi, sigur Joseph L. Stiglitz, búskaparfrøðingur og Nobel virðislønartakari í Vanityfair blaðnum. Hann hevur víst á, at peningur er at heimta hjá teimum allar ríkastu. Tí verður ein sonendur ríkmanna-skattur uttan iva á dagsskránni undir forsetavalstríðnum. Vit eru sostatt komin aftur til klassiskar fordeilings-spurningar og politiskan etikk. Spurningurin er hvussu góðan møguleika vanlig fólk hava at flyta seg í samfelagnum og klatra upp eftir samfelagsstiganum. Grundleggjandi sálarfroði og øvundsjúka er eisini partur av søguni; fólk spyrja seg sjálvi um

ovurhondsstórir vinningur frá figgjar-spekulatió, veruliga hevur uppiðborðið so stóra lön og samsýningar. Serliga ikki um talan ikki er um nakra veruliga virðisskapan ella nýskap, men bert flyting av nøkrum fiktivum virðum ella skuld.

Tess betri búskapurin gongur undir einum givnum forseta, tess betri eru møguleikarnir fyri at endurvinna forsetaembætið hava fleiri kanningar víst. Tí er ivasamt er um Obama hevur neyðuga viðvindin um ikki eithvørt óvæntað hendir í búskapinum. Men spurningurin er, um politisku fortreytirnar eru so nógv broyttar, at kandidaturin ið best kann sannføra um arbeiðsskapandi tiltøk hevur besta møguleikan. Tí at búskapur er nú ein spurningur um hvussu tað gongur »on the ground« sum amerikanarar plaga at taka til.